

Gradska galerija Fonticus Grožnjan predstavlja:

>PROSTORI VREMENA / GLI SPAZI DEL TEMPO

kolektivni, pozivni, selektirani, tematski, likovni projekt / progetto d'arte figurativa su invito, collettivo, selezionato, tematico
Autori u projektu: Viktor Bernik, Darko Brajković Njapo, Bojan Dolenc, Diana Drča, Arna Hadžialjević, Evin Hadžialjević, Tijana Jana Pavić, Simon Pavlin, Blaž Pirnat, Dijana Rajković, Relja Rajković, Asja Vasiljev, Igor Vasiljev, Marko Zelenko, Martin Zelenko

&

>Homage: ALEKSANDAR RUKAVINA, izbor iz opusa

Aleksandar Rukavina je inicijator revitalizacije Grožnjana proglašenjem lokacije Gradom umjetnika, 1965. godine. Prezentacija realizirana u suradnji sa dipl. ing. Ritom Počekaj i općinom Brtonigla.

autor projekta / autore del progetto: Eugen Borkovsky

otvorenje/apertura:

nedjelja / domenica, 14. VI. 2015. u 20.00 sati, Gradska galerija Fonticus Grožnjan

U prigodi Dana općine Grožnjan / Grisignana (15. VI.)

projekt će predstaviti Eugen Borkovsky

Druženje u Gradskoj lođi: Vladimir Kuzman (gitara, ukulele) & Boštjan Šepić (perkusije)

Osvrt na stanje

Ovaj projekt je sasvim poseban. U projekt je pozvana ekskluzivna grupa: autori kojima precizno imaju poveznice s lokacijom Grožnjana i okolice. Projekt prezentira djelovanje umjetnika koji su danas najsvežija generacija grožnjanskih kreativaca. Odmah uz njihove radove predstavlja se izbor iz opusa idejnog osnivača grada umjetnika, Aleksandra Rukavine. On je inicijator revitalizacije Grožnjana, 1965. godine, proglašenjem lokacije Gradom umjetnika. Ova izložbena prezentacija još je jedno u nizu radnih obilježavanja 50. godine postojanja Grada umjetnika.

Inicijalna tema, okvirni, radni naslov projekta bio je: OVDJE I SAD: JA U PROSTORU I VREMENU. Nakon prispjeća svih radova i popratnih materijala, projekt je dobio naslov PROSTORI VREMENA. On ujedinjuje sva izabrana djela i umjetnike koji različitim medijima obrađuju doživljaj, značenje, interpretaciju, suvremenog, povijesnog trenutka iz pozicije autora. Kod selekcije, u radu sa svakim umjetnikom ponaosob, prednost su dobili radovi koji problematiziraju, a ne ilustriraju temu.

Projekt obuhvaća niz umjetničkih promišljanja i obuhvaća široko područje poetika i načina kreativnog izražavanja. Zastupljeno je mnogo tehnika i oblika stvaralačke prakse. Tu su slikarstvo, crtež, grafika, skulptura, objekt, instalacija, asamblaž, kolaž, video, fotografija, pa do scenske izvedbe/performansa uživo. I raspon materijala je širok: papir, kamen, glina, metal pa i tijelo izvođača.

Umjetnost ne poštuje standarde uvriježenog jer, ona u sebi mora nositi sumnju. Sumnja u uobičajeno rezultira mijenom koja inicira kreativnost. Tako, primjerice, kućni red koji vrijedi u građanskim okvirima, u umjetničkoj sredini mora biti narušavan. Naravno, osviještenima je jasno da tek opuštena i tolerantna osoba mogu činiti kolektiv koji nosi časno ime grada umjetnika. Većina ovih, mlađih autora shvaća da Grožnjan – Grad umjetnika nije fraza, štiti iza kojeg se krije „štancanje“ umjetnina i ponuda prilagođena slučajnom šetaču. Jer, nije korektno zlorabiti tradiciju i pokušavati nametnuti standarde načina života. U Grožnjanu se živi i druguje, protuslovi, ali i poštuje „drugačijost“ – od one kreativne pa do osobne koja se manifestira na planu socijalnih odnosa. Grožnjan je i biće koje mora i može funkcionirati na svim područjima osobnih i kolektivnih, a nadasve kreativnih života.

Ovaj projekt nas prisjeća da je umjetnost živa stvar i da ona ne podnosi nametanje, direktivu, uobičajenost. Broj zastupljenih tehnika selektiranih radova skoro da odgovara broju zastupljenih autora. To svjedoči o još uvijek svježoj i aktualnoj likovnoj sceni Grožnjana. Među ovim autorima ne postoje ili su prevaziđeni mogući animoziteti i svi zajedno oblikuju ovu prezentaciju! Ideja ovog projekta na početku je djelovala kao avantura no, svi su autori odgovorili pozitivno i angažirano. Kreativnost i zajedništvo će, ovim projektom, dobiti još jedno svjedočenje. Uvjeren sam da bi i Aleksandar Rukavina, da je s nama, bio zadovoljan. U jubilarnoj 50-toj godini, ovo je atraktivna javna prezentacija stanja Grožnjana - Grada umjetnika iz još jedne perspektive. Kao kustos projekta izražavam zadovoljstvo ovim stanjem!

Eugen Borkovsky, VI. 2015.

Homage: ALEKSANDAR RUKAVINA, izbor iz opusa

Aleksandar Rukavina rođen je 2. III. 1934. godine u Zagrebu. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je 1958. godine. Bio je član majstorske radionice Vanje Radauša. U Buje je doselio 1962. godine. Inicijator je revitalizacije Grožnjana proglašenjem ove lokacije Gradom umjetnika, 1965. godine. U Brtoniglu je preselio 1971. godine gdje je danas memorijalna galerija koja nosi njegovo ime. Bavio se pedagoškim radom i mnogim likovnim tehnikama, najviše skulpturom. Autor je mnogih spomeničkih obilježja i javnih objekata. Preminuo je 16. IX. 1985. godine.

PROSTORI VREMENA / GLI SPAZI DEL TEMPO, komentari o radovima:

Viktor Bernik predstavlja rad koji naziva „Nepoznati naslov“ (Title Unknown). Radi se o običnoj kutiji zamotanoj u traku za ambalažiranje. Uz ovaj predmet nalazimo obavijest, oglas, uvećani ispis poruke koja je dio rada. Viktor Bernik odlučuje da kutija postane artefakt. On zna da u suvremenosti predmet postaje umjetnički izložak odlukom autora, umjetnika koji ima pravo na plasman bilo čega. Mi ne znamo što je u kutiji, ali nas instinktivno zanima. Umjetnik nam, popratnim tekstom, provokativno pojašnjava da sadržaj kutije posjetitelj može pogledati tek kad autoru na račun uplati svotu od 500.00 €. No, čini se da će u ovom vremenu oskudice, samo autor poznavati tajanstveni sadržaj kutije. Naglo postajemo svjesni da smo znatno osiromašili u ovom vremenu divljanja umirućeg kapitalizma koji nam se predstavlja kao jedino ispravno uređenje Svijeta. Umjesto pravodne raspodjele viškova vrijednosti, uviđamo pohlepu profita. Komentar ovog rada može sezati i na područje koje su nam zabranile vjerske doktrine. Tako, prirodno stanje tijela, nago tijelo, biva zabranjeno. Zapravo, licemjerje se manifestira na način da se može

sve samo da nitko ne vidi. Ukoliko zamislimo da je u kutiji mogući erotski sadržaj, također ostaje pitanje hoće li promatrač posegnuti za svotom koju uvjetuje autor. Većini promatrača, pa i meni kao kustosu, ova investicija ostaje zapreka za zadovoljenje radoznalosti.

Darko Brajković Njapo pozvan je u projekt kao gost blizak Grožnjanskom likovnom krugu. On nastavlja proizvodnju serije radova od silikonske mase. Ovaj put predstavlja rad u obliku slike. U nazivu, plošnu, meku, silikonsku tvorbu uspoređuje s kožom. Problematiziranje medija slike očituje se plasmanom, ali i upoznavanjem s načinom izvedbe rada. Umjetnik na glatku površinu nanosi slojeve materijala. On uzima građu različitih boja miješajući kemijski već vezane dijelove s novim slojevima. Radeći iz pozadine rada, poput naivaca na staklu, on tek sluti konačni vizualni rezultat. Tu mu pomaže veliko iskustvo i hrabrost eksperimentiranja. Rad djeluje poput geometrijske apstrakcije jer su elementi često međusobno odijeljeni ravnim bridovima. Snažan kolor i ekspresivni oblici čine da rad, iako malih dimenzija, djeluje naočito. Unutar konglomerata detalja možemo razaznati moguće oblike ili asocijacije oblika. Maštovitosti promatrača ponuđeno je iščitavanje. Umjetnik uz rad postavlja malu radionicu, u galeriju prenosi najvažnije dijelove ateljea za rad sa silikonskim masama. Tako pred promatračem, demonstrirajući faze rada, demistificira i tijek umjetničkog promišljanja.

Bojan Dolenc za ovu prigodu podastire nekoliko kolažiranih radova na papiru i jedan rad na čvrstoj podlozi iz nešto ranije faze. Na svim radovima, tijelo grada ili čovjeka postaje matrica. Bojanovi kolaži angažirano se igraju pojmovima vremena i prostora. Umjetnik namjerno miješa sadašnje vrijeme i neku moguću buduću situaciju. Na kolažima nalazimo tehnološki modificirane ljudolike prikaze. Ova bića koja se sastoje od prirodnih i umjetnih, sintetičkih nadomjestaka, djeluju prijeteće. Na nekim radovima prikazane su scene koje asociiraju na ratove svjetova. No, autor mašine i kiborge kolažira na/s isječcima iz novina i fiskalnim računima. Ovim postupcima realno zaodijeva nadrealnim. Posebno je asocijativan rad na kojem raspoznajemo arhitekturu Venecije, prekrivenu slojem polu-transparentnih namaza bijele boje. Dio rada je nečitak, prekriven slojevima, pa su iščitavanja prepuštena mašti promatrača. Na ovoj atraktivnoj lokaciji vrijeme kao da je zaustavljeno negdje u prošlosti. A taj, kičem pretrpani grad, to upravo pokušava činiti. Dijelovi ovog i nekih drugih kolaža ne daju se u potpunosti raspoznati pa tematski i značenjski naginju nadrealnom.

Još jedan rad, doduše, energetski drugačije apostrofirano, pripada ovoj prezentaciji. To je slika-crtež koji progovara o fizičkoj boli te nestajanju pa pojavljivanju svijesti o sebi. Ovdje autor iskazuje grčeviti tjelesni doživljaj. Bez obzira na to radi li se o pokretu opuštanja ili o ekstazom obilježenom pokretu, pred nama se tijelo pretvara u znak.

Diana Drča predstavlja dva rada. Na tragu njenog dosadašnjeg likovno-socijalnog istraživanja, i ovaj put kao medij uzima glinu i metalnu žicu. Jedan rad sugestivno odražava komunikaciju. Žičane sponne među likovno pojednostavljenim, monokromnim licima, na radu koji sama naziva „Socijalna mreža“, asociiraju na promišljanja o ljudskim odnosima. Autorica komentira kako nas društvene *cyber* mreže naoko čvrsto formalno povezuju, ali nas mentalno, spiritualno razdvajaju. Jedan od razloga za to je potreba vizualne verbalizacije – ispisivanja, za svaku misao. Već svi znamo da napisano ne mora odražavati misao u potpunosti. Važna je osobna komunikacija, pogled u oči, gestikulacija, prijenos energije mišljenog i oblikovano u govorni način. Tako njene osobe na reljefu ponekad izgube misao i ona ne dopire do sugovornika. Autorica to zorno prikazuje spiralnim oblikovanjem žice koja jednostavno samo izlazi iz glave ne nalazeći subesjednika.

Drugi rad je trodijelna grupa ljudolikih figura. Ovisno o postavu, možemo ih povezati nekim međusobnim socijalnim odnosom. Pomalo humorno odražavaju neku osobnost koja ne mora biti plemenita, može biti i egoistična. Autorica to ne definira, čak ne možemo precizno odrediti radi li se o muškarcima ili ženama. Ovo su jednostavno bića koja nalazimo u nekom efemernom odnosu.

Arna Hadžialjević će za ovu prigodu, kao umjetnica, kreativka s područja teatarske scene, izvesti „human specific“ improvizaciju koju najavljuje pod nazivom STILLNESS/MIROVANJE. Ovaj rad odigrat će se nešto prije i tijekom otvorenja, prezentacije projekta, kao neponovljiv događaj. Kako umjetnica kaže: „...Polazim od logike da je s gledaočeve strane u teatru kontekst gledanja radnje na pozornici uvijek postavljen tako da čitaš informacije iz izvorenih riječi, rečenica, gesti, mizanscene, svjetla, zvuka: kombinacije svega zajedno. No, autorefektivni trenutak gledaoca se desi u odsutnosti nabrojanih elemenata. U tišini, stanci, u nultoj točki. Autorefleksija se sastoji od trenutka kad gledalac primijeti osjećaj neprijatnosti, da bi trenutak kasnije, zbog netrpeljivosti vlastitih doživljaja prešao u kritiku: Što se događa? Što ovaj radi? Joj, ne sviđa mi se. Ne razumijem... Tek se kasnije opusti i nesvjesno shvati da nema utjecaja ili kontrole nad događanjem/nedogađanjem na sceni. U tom trenutku počinje autorefleksivno putovanje... ..Ovaj nastup nema pozornicu. U trenutnom i direktnom kontaktu s vremenom i prostorom, tumačim ovdje i sad: ja u prostoru i vremenu. Moj rad ne namjeravam dokumentirati, ali ne branim drugima; s mojim odlaskom odlazi i moj rad...“

Evo, ovaj rad bit će prilika da umjetnici odgovorimo na pitanje: „Hej, dobar dan, kako si?“ Ona nam unaprijed poručuje: „Slušaj glas, možda čuješ misao“.

Evin Hadžialjević predstavlja svoj video-rad nastao baš za ovaj projekt. Umjetnica ga naziva „Rolling Down Memory Lane“. Ovaj rad problematizira sjećanje. Kako autorica sama pojašnjava, u video-instalaciji radi se o jednostavnom fizičkom činu putovanja koje problematizira pojam vremena i prostora propitujući prolaznost/neprolaznost vremena.

Mi moramo znati da ne postoji samo prostor, već se moramo određivati prema pojmu prostor-vrijeme. To znači da prostor ne postoji bez vremena i obrnuto. Da bi obišli prostor potrebno je vrijeme. Bez obzira krećemo li se ili, po našim mjerilima, mirujemo, uvijek smo u kretanju i u vremenu. Krećemo se prostorom i vremenom. Sat ili metar služe nam za pojednostavljivanje naše, zemaljske, uobičajenim vrijednostima određene gabarite. Evin Hadžialjević načas nas izvodi iz tog začaranog kruga i uvodi u svoj niz vremena i niz njoj važnih prostora. Koherentnost trenutka i prostora pokazuje da relativnost spoznaje ne može biti određena, fiksirana zakonima nekog tzv. Svetog pisma ili paragrafima Ustava kojeg određuje kapital ili (bilo koja) religija. Kao što čovjek, biljka ili životinja prolaze mijene, tako i svemir, univerzum prolazi kroz faze. Mi, mala kratkovidna ljudska bića ne usuđujemo se priznati nesbeski svod kao istovrijedan pogledu na fleku od vina.

Umjetnica izgovara osobni doživljaj mikro kozmosa koji zapravo titra kao i univerzum. Vidjet ćemo doživljaj situacija koje su autoricu označile kao osobu tijekom vremena odrastanja.

Tijana Jana Pavić predstavlja se poliptihom izvedenim u mediju fotografije. Ona podastire kolekciju, niz oblikovno istih, ali koloristički različitih motiva. Na svakom pojedinom segmentu nalazimo dva obla, okrugla oblika u suodnosu: jedan je veći, a drugi manji. Mijenjaju se njihovi tonaliteti i intenziteti pa nam se čini kao da je ista fotografija obrađena u nekom kompjuterskom programu. Dojam je da okrugle forme same emaniraju svjetlost iznutra. Zapravo se radi o kadriranim isječcima svjetlećih tijela. Autorica ne sakriva kabel niti kamuflira pozadinu. Svi elementi ostaju na bilješci. Tijana navodi u opisu kako doživljava svjetleća tijela, koja imaju program koji mijenja boje svjetlosti, „...poput mjehurića sapunice...“. Autorica je zarobljena ovom igrom promjene intenziteta i tonova, a time i idejom predmeta. Bilješke ovih promjena, na način igre, a kroz zreli likovni oblik, ona prenosi promatraču na dojmiv način. Autorica od prozaičnog predmeta čini artistsku kolekciju čiji segmenti, postavljeni u grupu ili niz, izazivaju zanimanje. Ona se poigrava promatračevom percepcijom dopuštajući promjene plasmana dijelova poliptiha. Tako na jednom postavu možemo zapaziti npr. horizontalni niz, a na drugom fotografije grupirane u blok, kvadrat ili pravokutnik.

S tri rada izvedena na poravnatoj keramičkoj podlozi predstavlja se **Simon Pavlinc**. On koristi neobičnu kombinaciju tiska i keramičke tehnologije čime postiže zanimljive rezultate. Na dva rada prepoznajemo fotografije kuća. Jedna od dvije scene ima motiv zgrade na cijelom komadu, a druga je podijeljena zajedno s podlogom. Na trećem radu nalazimo fotografiju vola u dvije pozicije: postavljenog u prirodni položaj i zrcalno. Pozadina je na svim segmentima dodatno ovlaš obojana, crvenim i/ili plavim tonom. Autor ovaj triptih naziva „Istra“. Tako nam olakšava percepciju. Prikazana arhitektonska zdanja su u zapuštenom stanju. Jer, u Istri ima više lokacija na kojima više nitko stalno ne živi. Autor obrazlaže kako su mu intrigantni razlozi napuštanja lokacija. Uz to, on želi iskazati pažnju istarskom volu kojeg u Istri ima sve manje. Iz raznih razloga napuštanja su mjesta, a ljudi su odlazili u potragu za lakšom i sigurnijom egzistencijom.

Ovi radovi problematiziraju situaciju napuštenih nastambi blizu kojih danas nalazimo falsificirane vile čudnih arhitektonskih slogova – rijetko istarskih, češće uvezenih. Lažna kamena fasada i novokomponirani suhozid nalazimo u kombinaciji s betonskim pločama ili namještajem od umjetne trske. Pred desetak godina bio je trend skidanja žbuke, čak s renesansnih zdanja, kako bi se dobio etno imidž. Devastirana i betonirana obala nije nam nepoznanica. Po cestama divljaju motoristi i nedisciplinirani biciklisti. Mi, domaćini, moramo paziti na njih bez obzira što u njihovim domovima sami ne možemo priuštiti takav luksuz. Čini se da Simonovi radovi sintetiziraju stanje i pokušavaju evocirati neko drugo vrijeme, možda siromašnije, ali humanije.

Blaž Pirnat predstavlja se odličnom kolekcijom crteža. Umjetnik koristi tuš i sasvim običan, industrijski papir za pakiranje. Raspoznajemo da autor slikom, krokijem prati delikatan hod po žici ili špagi. Radovi bilježe kretanje i napredovanje ovog hoda. Radove pratimo u slijedu od lijeve strane niza, gdje započinje hod do zadnjeg rada koji prati korak na izlazu iz kadra. Crteži su pojednostavljeni, ali odražavaju trenutke i napor kretanja i/ili održavanja ravnoteže na špagi.

Autor kaže: „...Inspiracija je "I Walk the Line" od Johnnija Casha. Rad je počeo kao performans ili instalacija hodanja po žici (*slack line*) i fotografiranje samoga sebe (...) Bilježenje sebe na liniji i razvoj tjelesne mogućnosti. Važnost se daje kontinuitetu, prolasku do kraja, a koji zapravo ne postoji...“

Ovi zapisi niza pažljivih pokreta ne ostavljaju nas ravnodušnim. Serija radova unosi socijalne konotacije. Pitanje suvremenog trenutka, prosječnom čovjeku slični na održavanje ravnoteže hoda po žici. Podivljali kapital sveo je čak i stanovnike zapadnih tzv. demokracija na uslužnu posluđu mašinama uz minimalnu plaću i smanjivanje socijalnih prava.

Dijana Rajković predstavlja se s tri rada. Sva tri su izvedena keramičkom tehnologijom. Svi njeni radovi odražavaju ideju organske forme. Prikrivena čulnost prevladava u premisi, interpretaciji i u doživljaju. Radovi se razlikuju po vrsti gline i obradi. Dva rada se sastoje od više dijelova, a jedan je monolit. Autorica neke ostavlja bez kolora, crni ili bijeli, prepuštajući formi da nosi izražajnost. Jedan od radova je gestualno koloriran linijama i spontanim nakupinama toplih tonova. Ove intervencije su tek djelomično prigušile formu ostavljajući je bitnom. Dva višedijelna rada se razlikuju. Dijelovi jednog rada zauzimaju prostor ispunjavanjem. Elementi drugog rada samo naznačuju prostorne konformacije. To je triptih od bijele tanke gline. Iako krhak, možda je upravo ovaj rad najupečatljiviji. On je podlozan promjeni jer se elementi mogu različito sklapati u cjelinu.

Relja Rajković ovom prigodom izlaže seriju novih vizualnih promišljanja. Radovi ne nose ideju cjeline ili zatvorene grupe, već svakog možemo doživjeti pojedinačno kao manju skulpturu. Ekspresivne načine vizualizacija primjećujemo na radovima. Tu umjetnik nije dosljedan jer mu to nije najvažnije. Ova serija je izvedena od neplemenitih ili poluplemenitih metala. Veći dio radova je od željeza. Od materijala su još prisutni bakar i aluminij, uz minimalne intervencije bojom ili oksidima. Ovaj niz karakterizira nešto grublji materijal koji autor ostavlja napola obrađenim ili neobrađenim. Ponekad je u pitanju kombinacija sirovijeg elementa u odnosu s uglačanim.

Jedan od radova svojevrsna je poveznica s uspješnim prethodnim ciklusom. Poveznica je segment s djelomično sagorenim zelenim linijskim rasterom. Rad inicira ideju portala. Bez obzira na prepreke, može simbolično označavati proboj u nove situacije. Jedan od radova predstavlja zanimljivu igru odbačenim metalom. Autor uzima stari lanac kojeg fiksira u monolitnu piramidalnu formaciju. Lanac može imati i simbolično značenje. Iako je obično sragibljiv, lanac uvijek značaja primjećujemo na radovima. Tu možda je najzujbudljiviji rad u obliku krletke, izveden metalnom mrežom. U njemu nalazimo, umjesto neke uhvaćene životinje, izduženi oblik umotan u aluminijsku foliju. Iako je folija djelomično rasparana, mi ne naziremo što bi to u ambalaži moglo biti. Sama ideja krletke u misao uvodi socijalno stanje stanovnika zapadne civilizacije. Sve se više osjećamo izolirani i manipulirani nekim zakonom za koje se sugerira da su nama u prilog, a zapravo nam ograničavaju osnovna ljudska prava.

Asja Vasiljev umjesto kista ili dljeteta koristi igru, a umjesto boje koristi predmete. Umjetnica instinktivnim pristupom, otklonom ka subjektivnom interpretira realnost prema egzistencijalnom iskustvu. Ograničavajući se na jednostavan postupak otkriva poeziju pamćenja. Djelo čini svojim individualnim predmetom. Ona za ovu prigodu iznosi na vidjelo staru policu prepunu uspomena. Asja poštuje osobnu povijest. Ona nam nudi na ogled predmete prema kojima osjeća izvjesnu vezanost pa se doza fetišizma pomalja iz radova. Ali, tko od nas ne čuva sijaset čudnih predmeta koji mu bivaju oslonac za postojanje?

Ovaj rad budi asocijacije ponudom najrazličitijih artikala. Oblici, motivi i nakupine sjećanja kombinirani su slučajno. Unatoč tome, svaka promjena bilo kojeg elementa izazvat će promjenu cijelog sustava. Autorici su važni dojmovi, emocionalna vezanost koju crpi iz memorije: sjećanje na sebe unutar prošlog vremena i sjećanje na ljude. Ponudu, na neki način ambalažiranih predmeta, umjetnica doživljava osobno, no rezultati iniciraju komunikaciju s promatračem. U vremenu sakupljene nakupine doživljava, zaustavljene su na putu od dosjetke ka znakovitosti. Uznemirujuće su jer i nama potiču memoriju. Pred nama je predstavljen raspon odnosa prema civilizacijskim i socijalnim aspektima života. Još jednom se potvrđuje da u svijetu suvremene umjetnosti tehnologija ili materijal ne označavaju status djela. Asja Vasiljev, koristeći medij obilježen običnošću potiče razmišljanje.

Igor Vasiljev, načas ostavlja scenografiju u kojoj je izuzetno uspješan te se, za ovaj projekt, posvećuje mediju fotografije. No, i ovdje postiže iznimne rezultate. Umjetnik podastire tri fotografije koje čine vizualnu i smislenu cjelinu. Na njima raspoznajemo elemente detalja eksterijera. Sve tri prikazuju motive koje i ne zamjećujemo: tragove ostavljene u snijegu i bljuzgavici. Prirodnu pojavu autor primjećuje obilježenu čovječjim. Umjetnik izostavlja osobe i nudi samo njihove tragove. Nedostatak ljudi, biljaka ili možda predmeta izaziva nostalgiju, ideju otuđenosti. Jedini materijalni predmet je pregažena, navlažena ambalaža koja podupire taj osjećaj. Ova efemernost motiva uvlači nas u suptilno promišljanje o vlastitom postojanju. Pred nama je neka vrsta inicijacije koja upozorava da svijet nije jednoznačan i da u svemu oko nas i u nama postoji više oblika postojanja koja treba iščitati izvan okvira uvriježene realnosti. Potrebno je da svijet pogledamo iz neke druge pozicije. Spoznaja o stalnom tijeku svih stvari uvodi u opažanje stav o mijenama, Stanje stalnih promjena, opisano u teoriji organiziranog kaosa i dokazano u kvantnoj fizici, mijenja doživljaj svijeta. Igorove fotografije, kompozicijski raspoređene, ali skladne, pozivaju na kontemplativno razmišljanje. Umjetnik predstavlja nevažno ostavljajući snažan dojam senzibilnom promatraču.

Marko Zelenko, vrsni poznavalac duše kamenog materijala, za ovu prigodu predstavlja dva rada. Oba možemo doživjeti kao upozorenja iako nose dozu humornog pristupa, decentne ironije. Oba obilježuju sugestije na socijalnu tematiku. Rad kojeg umjetnik naziva „Mali monument palom prstacu“, problematizira devastiranje morske obale bjesomučnim izlovom ove vrste školjkaša. Iako upozoreni na umjerenost, ljudi u potrebi za zaradom ne biraju načine pa makar se oni kosili i s ekologijom i sa zakonima. Iako je prstac zasigurno jedna od boljih školjki u prehrani, on nestaje iz našeg mora pa je time i poremećena ekološka ravnoteža. U kvadratičnom kamenom bloku, umekšanom ovalnim stranicama, umjetnik izvodi nepravilni raster okruglih otvora, rupa, čime fingira stanište ove školjke.

Drugi rad može pripadati motivima radova memorije. Radi se o oponašanju forme štruce kruha izvedenom u kamenu. Doslovnom, prepoznatljivom obliku, artifičijalnost daje kolor koji nije prikriven već je ostavljena boja i struktura bijelog kamena. Ovo doslovno prenošenje realnog u kameni materijal djeluje snažno na promatrača. Odmah se javljaju promišljanja o gladi, teškoj životu, kruhu sa sedam kora... Upozoreni smo na napadne situacije suvremenog svijeta. Ritam civilizacije i neekonomičnost društva, nemogućnost apsorpcije viškova, brzo mijenjanje pomodnog i druge situacije koje divlji kapitalizam prikriva pojmom demokracije, asociirane su u jednostavnom obliku. Umjetnik ne mistificira, on promišljeno pojednostavljuje poruku prenoseći prepoznatljivo u ideju i postižući znak.

Martin Zelenko podastire možda najdramatičniji i najosobniji rad u ovom projektu. Rad se sastoji od tri dijela. Prvi segment je izvrstan autoportret rađen tušem i perom. Umjetnik ga izrezuje iz formata papira. Drugi i treći dio ovog triptiha su trodimenzionalne, upotrebljive maske napravljene od fotokopija istog autoportreta, rađene kaširanjem. Jedna od maski ima otvore za oči, a drugoj su oči ostale u crtežu, na njoj nisu probijene rupe za pogled. Svim dijelovima triptiha oduzet je kolor; i autoportret i iz njega izvedene maske su crno-bijele. Već sam pogled na rad izaziva propitivanje koje je umjetnik znalački plasirao: tko smo zapravo i što smo uistinu. Jer, tijekom života svi nastojimo zauzeti preudicirane pozicije. One su često uvjetovane uobičajenošću i željom da se ne izdvajamo iz okoline. Jer, znamo, onaj tko izdigne glavu, njemu se ona reže.

Martin Zelenko pripada umjetnicima koji prema trenutku raspoloženja/inspiracije mijenjaju interese za žanrovima umjetničkog iskaza. Tako i ovaj rad svjedoči o izvrsnosti koja može biti rezultat samo predanog rada okrenutog kreativnosti. Naziv rada: „Maska?Ja?Da!“ govori o iskrenosti iskaza, a artefakt pronicljivošću, dojmljivošću, ali i jednostavnošću svjedoči natprosječnom promišljanju i osobnoj umiješanosti u sadašnje vrijeme.

Eugen Borkovsky, VI. 2015.